



## ప్రశ్నోత్తరం.

శ్లో॥ శ్రీపుష్పగిరి పీఠస్థః, శంకరాచార్య నేపథ్యత్.

శ్రీకలశ్చంద్రమాళీకో, తీర్థాదా చంద్రతారకమ్॥

ను హ శ య లా రా !

ఈ శతకమును రచించు నాహించినది మొదలు పూర్తి చేయఁగల నా యను భీతిగల్గెనుకాని, శ్రీమద్జగద్గురు పుష్పగిరి చంద్రమాళీశ్వర స్వామివారి యనుగ్రహ విశేషమున, 100 పద్యములను రచించి, బ్ర॥ జంధ్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారికి, నాపద్యములనుజూపింప, వారత్యాదరణతో, నాయందుఁ బుత్రప్రేమగల్గి పద్యముల యందలి గుణ దోషముల వివరించి, సవరించిరి. ఇద్దఱి నచ్చుగూర్చింపఁ గుఱువల మేర్పడెనుగాని, ధనములేమింజేసి. ఈ భారమును శ్రీ చంద్రమాళీశ్వరుని యందేయుంచి శ్రీ వారు రెంటిపాళ్ల లగ్రహములలో మకాంచేసి యుండగా ఒకనాఁడు శ్రీవారి సన్నిధికైగి, శతకము రచించితి, ననుకూర్చింప శ్రీ వారనుగ్రహింపవలె నని వ్రార్చింప మఱు తీరమున. యచ్చొత్తించుటకగు మూల్యము నుసంగిరి. శ్రీ వారి యనుగ్రహ విశేషమున, నేను నేర్పినకవితను నేటికి సారకపఱచుకొంటిగదా? యమనంబున సంతసింపుచు. ఈ శతకమును శ్రీమత్పుష్పగిరి జగద్గురు శంకరాచార్య స్వామివారికిఁ గృతినొసంగి, ఈ పీఠములో స్వామివారి సన్నిధిని ఈ శతకము సర్పణచేయుచున్నాఁడ.

శ్రీగురుచరణారవిందాభ్యాం నమః. హరిః ఓం. ఓం.

ఇట్లు,

గ్రంథకర్త

“కావ్య విశారద”

శంకరమంచి రామకృష్ణ శర్మ.





శ్రీమత్పుష్పగి

# చంద్రమౌళీశ్వర శతకము



కా! శ్రీ రాజల్ల సమస్త చేతనులకుఁ ♦ స్వీయ ప్రసన్నావనా  
 కారత్యంబెఁగించుటే చిమలత ♦ త్వారంబు బోధించు నా  
 చారింబందుఁ దలంచి పుచ్చుసిం వా ♦ సంబుండి వెల్లొందు నోం  
 కారాకారి! నమస్కరించెద సుభాం ♦ గా! చంద్రమా! శ్వరా! 1

మ॥ సరిసామోద విచిత్రక్రిల్పనలతో ♦ సత్కావ్యరాజుఁ గవి  
 శ్వేదు లందండు రచించియుండుటను సంత ♦ భావించి పల్కారు నే  
 న్వో పుణ్యంబిలవారిజే యనుచు స ♦ దృక్కి రచింతుఁ శ్రీతా  
 దా నీపై శతకంబు శక్తి మెఱు చా ♦ తా! చంద్ర! మా! 2

మ॥ కన సాహిత్యమునున్న; వృద్ధజన నాం ♦ గత్యంబు పూజ్యంబు; నా  
 ధనసంపత్తి హుళక్కి; తెల్వినహి; శ్రీ ♦ దాధక్తి శూన్యంబు; యు  
 క్తి నియుక్తాదులు బండిగల్లు; లయివన్ ♦ గీర్తించుచున్నాడఁ గా  
 దనఁగాఁ బోక యశంబుఁ గూర్పు మఁఘా ♦ త్మా! చంద్ర ॥ 3

మ॥ అరయన్ నా కఃతాకుమారి తగుమో ♦ హంబేర్వడఁ జేయు సుం  
 దరియాగదు. విచిత్రనూతన చమ ♦ త్కారంబులఁజూపు నే  
 ర్పరియాకా, దేటులాదజేర్చ నని లో ♦ పంబెంచఁగాఁబోకు మం  
 దరునున్దాంతలు జాణతొదురె మహా ♦ త్మా! చంద్ర మా! 4

మ॥ శిరమండైక్కెను నొక్కపద్మముఖ కా ధీసేక శరీరంబు నం  
దట భాగంబు నొక్కకాంత యిపుడీ యశ్శాక్షి కేమిత్తునో  
చరయన్ బోసుము చెడ్డకోర్కుల వృథా ధీ యాచింపదీకన్య నీ  
చరణాబ్జంబులంగొప్పి తృప్తిగను నీ ధీ శా! చంద్ర మా॥ 5

శా॥ మీ కానుద్యమింపని కాలమున నన్వీ ధీమీ? మిత్రుడై శత్రుడై  
మీ కానుద్యమింపని కాలమున నన్వీ ధీమీ? మిత్రుడై శత్రుడై  
కాకండా, సువకంఠా నానామన, నా ధీ గుంధేధమే దోమనానా,  
శ్రీకానుద్య కటాక్ష దివ్యునిగా నా ధీ శీ! చంద్ర॥ 6

మ॥ అనుగాన్విత మదోహిత మిల్లకన్వీ ధీ భావేశ చిత్తుడవై  
వసుధన్ దేరుగ, వాల్మీకిదేవాల ధీ శ్వశేషిణిగాఁ జేసి య  
ల్ల సువన్నోద్వధరంబు విల్లించు నీ ధీ లందాల్పుగా నీవు! నా  
కనదే నీవు పశ్యంతి బాటుటకు భ ధీ గా! చంద్ర॥ 7

మ॥ తొలిజన్మాంత పుణ్యరాపములంద్రా ధీ మహాతనూ నాపగల్  
తొలగింపంగను శత్రుమే ననుకంఠా ధీ మహానాని దురాన్విత హ  
థల నిక్కంబులందానీక నుభవన్ ధీ వదద్యమూచితనా  
కలనన్ గాంచుచుతగాక కింతర ధీ తూ! చంద్ర॥ 8

మ॥ తనువుల్ నిశ్చలము నెంచుచు గతి ధీ శ్రావణపుత్రాది బా  
ధనముల్ శత్రుత్వము బ్రాంతిబడి ని ధీ త్యాబున్ కుణ బేసి నీ  
భు వాదా నానా నానా సేయక వృథా ధీ కార్యంబులన్ జేయు దు  
ర్జనులన్ బ్రా వణి నుభవరమగు నీ ధీ శా! చంద్ర॥ 9

మ॥ నిరంతంబున్ సుఖముడగోరెదరుగా ధీ నీ స్వప్నమందైన నె  
వ్వని నిష్టంబును గోరెదబోవ రంబున్ ధీ బ్రార్థన కర్మాను జా  
త గుణాన్ బేసి నానా నానా నానా ధీ మహా బూనియున్నట్టివో  
దరమా? మీశచనుగ నెన్నుచుటివ్రాం ధీ తన్ చంద్ర॥ 10

శా॥ అంతన్ నింః వెలుంగు మూర్తి వగు నీ ♦ వాచందముక్త మార్పుచున్  
వింతైదోచెడు పెక్కువేసముల నీ ♦ వే వేతు హొక్కొక్కచోఁ  
జింతింపంగ మహాన్భుతంబగును నీ ♦ సిద్ధాంత మిప్పున్ల ని  
భ్రాంతిన్ బొందంగఁ జేయుచుండెగద, దే ♦ వా! చంద్ర॥ 11

మ॥ తునుజూపించెనుభంగి గన్పడుచు నా ♦ శావాళ సంతోర్ణ బం  
ధముచేఁ గట్టెద, వంతమాత్రమునకె ♦ తన్నిబుల్లె మానవుల్  
భవమల న్ జక్కచు వ్యర్థులయ్యెదరు దూ ♦ రంబెంచఁగాఁ బోకనీ  
క్రమమేపాటిదో దోచకుండెగద; ఓ ♦ రా! చంద్ర॥ 12

శా॥ బోళాశంకిరుడంచు భక్త తతి సం ♦ బోధించుటన్ జేసి నా  
వేలీవెంచెదనంచు నమ్మితిని వ్వా ♦ మీ? నేటికీరీతిగా  
వేళాకోళియు నేయురీతెఱుంగ నీ ♦ వే క్రొవ్వముంబూన నా  
కేలాగ్గుచు? చిత్త శుద్ధి "హితమే ది" చంద్ర॥ 13

మ॥ విపరీతముగఁ గల్గఁజేసి తృటిలో ♦ వేవేలు దుర్వాంఘలన్  
గృహదెన్మారకపంథ జూపవుగదా ♦ కేల్మోష్టిన్ దానికే  
రుపమల్ దోచవునాకు ముందుగతి ఎ ♦ ట్లొ చెప్పఁజాలేను నా  
చపలత్వంబెటుతగ్గునో దెలుపు మీ ♦ శా! చంద్ర॥ 14

మ॥ తలపైచుంచుచు మోయరానిదగు మి ♦ థ్యానూప సంసారముం  
దొంపున్ బూనవు దానిడించగల సం ♦ థానంబు చూపింప నీ  
తలవేమో దెలియంగరాద, వ్యతిరి ♦ క్తంబైన స్నేహంబుతోఁ  
గలతన్ బెట్టుట మేలె, భక్త జన రి ♦ ట్లా! చంద్ర॥ 15

మ॥ సిరియెట్లో సమకూలుచుండిన నుదా ♦ సీసత్వముంజెందుచా  
సిరి చేసాతెను దారిఁ బోమఱచి లో ♦ సిగ్గేమి లేకుండ దు  
ర్భర గర్వంబున మిన్నజూచెదరు నా ♦ త్రాపాత్రితం వీడి లో  
భరతిన్ జక్కి - సిరుల్ తిరంబుచు దే ♦ వా! చంద్ర॥ 16

మ॥ ఘన కాశ్యాచరణాభిలాషులయి, భి + క్షౌంఢేహి యంచాశతో,  
జని, చేపాదిన, వాని యోగ్యతల నెం + చక్ బోక, సన్నేగదా  
ఘనుని జేసిరిలగు నెది, పలు పో + కల్ బోవగా నుండురా  
ధనగర్వింబుల, గర్వానక, ననం + తా! చంద్ర॥ 17

మ॥ ధనభాగ్యంబులగుల్లం గొందఱును, వి + జ్యాభిక్యతన్ గో దఱున్  
ఘనకౌశ్యోన్మేషచేతఁగొనె నను, ప్ర + జ్ఞాప్రాథిమ గో దఱున్  
తనమూఢిక్యతగుల్లం గొందఱులగా; + తబ్బిబ్బులై నాటివా  
రిని బాటింపగజూడకంశ్య, ననం + గ్రీ! చంద్ర॥ 18

మ॥ భువి నెట్లో లభియింపఁ జెల్లెము, ప + పూర్ణాభివారింబు, సా  
భవమై నట్లుల, వారి శక్తిచేత, ప + భాసింపుచున్ మీది తా  
మవివేకంబున నాటివారిలకు, నా + యాసంబుఁ గల్గించు మా  
నవకోటిన్ బరికింప, వింతయగు, న + న్నా! చంద్ర॥ 19

మ॥ తలఁపన్ దాటిని నెక్కువాని తలపైఁ + దన్నన్ సమగ్రా శాకం  
డిలపైనుండె; న్నా, నమూర్తింబును, నెం + కేరిన్ వివారింపకే  
తలకుఁగొనిచెడు శక్తిభారమున మా + త్సర్మంబుచేమతతన్  
మెలఁగన్ జూచెడు, కేమిగతి; న్నా + మీ! చంద్ర॥ 20

మ॥ తలఁచుంజాలక నీకు మహిమలన్ + భ్యానింప కేవేళల  
వెలిగఁసుండెడు నీకు నాథములు, భా + పీఠా శుభోపేత వృ  
ద్ధులు కంఠ్యులు నుం బొందెదరుగా + త్వార భీష్మాధిక  
జ్వలన్, భూతి భూనిం రకము దే + వా! చంద్ర॥ 21

మ॥ క్షణమెంతో భవదీయో నగుము స్మరిం + చన్ లేని వాచాత్మలన్  
గనకుండన్ సకతులు సేవలుద + క్క, వేటుగాధావళి  
విసకుండన్ నిరు దూని నీకు నాథుల + వీక్షింపకే త్వత్పదా  
ర్చనఁ గావించెడు దానిజూచు మును + శ! చంద్ర॥ 22

శా॥ ఏమాపంబు విశేష సౌఖ్యకరమో? యెద్దానికంటె శుభం  
బౌ రూఢాకృతిలేదో? యేది సత్యో? దృతస్థుణోదారమో?  
యేమాపు గనగా, మునుల్ నలఁతురో? యిష్టార్థముల్ దీట నా  
కాయాపంబును జూపుమా? దయ, నుమే ధ శా! చంద్ర॥ 23

శా॥ ఆరాధ్యుడవు; పుణ్యశీలుడవు నిత్యానంద నిష్కామ ని  
ర్వైరాయత్తుడ, వాదియూర్తి వగుట ధర్మబలము సద్భక్తి ని  
న్నారాధిపుచునుండఁ గూరమతి నా ధారము జూపుచు  
జేరదీయవదేల? ఇతి చలమా? శ్రీ చంద్ర॥ 24

మ॥ ఆమిప్రల్ పూచి ఫలించి, కాలగతి వ్యర్థంబై ధర్మ గూలు, న  
ల్లరయంగఁ దనువెల్ల భాగ్యముల న వ్యానందము జెందుచు  
న్న; రహి భాయుడటాటున, సుఖముల న్నంబోక, నాకటియ  
సర దేహంబు, తరించు దారి జెపుమా? శ్రీ చంద్ర॥ 25

మ॥ నరభక్తానుభవజంగ గారుడము, విశ్వస్తుత్యము, సర్వసం  
భరితామోద హితప్రచార నిజ సాధాగ్యప్రపూర్ణంబు శ్రీ  
గిరికన్యా హృదయాబ్జరంజనము, నాక్షిభూత నిర్మోహసుం  
దరమా రూపము నే భజించెదను దా తా! చంద్ర॥ 26

మ॥ ఘనకామాంధరే బాపు సంజనము, యోగక్షానసంసిద్ధ సా  
వన కైవల్య సుసాధనంబు బహుచాపవాత బాహుళ్య సం  
జనితోగ్రీష్టలనాతిభక్షిత జగత్సౌజన్యవైకృతావధం  
బన “బంచాక్షరి” నామకౌషధము సుమా! చంద్ర॥ 27

మ॥ కన లోతినెనరా కగాధమగుచు ధాన్వింపు సంసార వా  
ర్ధిని నిర్భీతిగఁ చాటవెంచి, కడకు ధీరత్వము బాసి నా  
డను; పాపాత్ముడనంచు గ్రోథమున వీడంబోక నాకున్న యా  
ర్ధిని బాపంగను మొక్కుచుంటిని గపధీ! చంద్ర॥ 28



కా॥ వైరంజేటికటంటి, హెచ్చుఫలముల్ + వాంఛింపలేదంటి, నా  
నేరంబుల్ భరియించుమంటి, నెపుడు + నీవాడనేసంటి, న  
తొడుగ్యంబునుబూనుమంటి; హితము + గావింపరమ్మంటి; నా  
భారంబీనె యటంటి, బోచుట కనం + తా! చంద్ర॥ 29

కా॥ అమ్మాయించును బిల్బుపుత్తులు విడే + హప్రాప్తియున్ జెడగా  
సమ్మాయించును బిల్వ, దత్తునిగ, న. + స్వత్యంతమున్ బెంప, నే  
సమ్మాయించును బిల్వలేదెపుడు నా + సాత్కుండనుంగాన; నా  
కమ్మాయించును బిల్వ వాకిడము; చా + తా! చంద్ర॥ 30

కా॥ చాలంగా భజియుతుమేమెపుడు, నీ + చారిత్రముల్ సర్వదా  
నాలింపగను కోరుచుంటిని, మదీ + యపారస్థ, కోటగో  
పాలాభిఖ్య తనూజ, "వేంకటవరాం + బన్," పత్నిగాగొంటి; వే  
నాలింపన్ దను, మమ్ము నిరువరను, జే + వా! చంద్ర॥ 31

మ॥ హర! శంభో! శివ! పార్వతీశ! సిరివా + నా! యంచుఁ దామధులై  
దరికినేరేదలంచు భక్తులిడు నా + ధర్ తప్పకోనొచ్చి; దు  
ర్భర భూతాధ్య! శ్మశానవాటికల జే + రంజూతువేగాని నీ  
వరయంజాలపు, వాడు వెంటబడు టా + ర్యా! చంద్ర॥ 32

మ॥ ధర సృష్టింప నొకండు బెంపనొక డం + తక జంప వేనొక్కడ  
సరణిన్ వింటినిగాని నిర్మలమతిన్ + సత్యంబుదర్శింప, నే  
ర్పరివై సర్వము నామధేదముల జ + ర్పంజూచు సిద్ధాంత మే  
నఱుంగంగలితి నిపు నింతయగు ప్పా + మీ! చంద్ర॥ 33

మ॥ ధరపై నొక్కని భోగభాగ్యయుతుఁగా + దౌర్భాగ్యుఁగానొక్కనిన్  
మఱి సన్మార్గనిగాఁగ నొక్కరుని దు + ర్మార్గుఁడుగా నొక్కనిన్  
బారి పుట్టింపఁగనేల, తుడికి సమా + నుల్ గాదాకో బిడ్డలం  
దఱు; నీవర్తన, పక్షపాతమనఁబో + చా! చంద్ర॥ 34

మ॥ తిరుగన్ బొర్లగ వేదముల్ జదివినన్ + దేశాధి దేశంబులే  
సరివిన్ దాన మొసంగినన్ శతస్థవా + గ్రంథుకమఘంబుల్ మనో  
ధరితంజానటు లాచరించినను నీ + పావందఁ గా లేనిచో  
సీర సంసిద్ధిని బొందనేరఁడుగదా; + శ్రీ చంద్ర॥ 35

మ॥ ముటవన్ బోక యహింసయే పరమ ధ + ర్మంబంచు జీవాలి కె  
వ్వరికె హింసయొనర్పఁబోక హితమొ + ప్పు మేలుగావించుచున్  
దివిగఁ నేర్చినవాఁడె ముక్తి పరుఁడు + ద్వేషించి వేదండు సం  
సారణంబుల్ సలుపుగ నేల భవభం + గా! చంద్ర॥ 36

శ॥ అఁగఁ నేర్చునె మృత్యువెవ్వరికి శు + ద్ధాంతంబులందుండినఁ  
దాఁగఁ నేర్చునె శాపకృత్యములు గు + ప్తంజానటుల్ సల్పినఁ  
సాగఁ నేర్చునె శాపకర్మకుల వా + చా డంబరంబుల్ సదా  
రాగజ్వల వివర్జితా! పగిలవమా + ర్గా! చంద్ర॥ 37

శ॥ దక్షింపింపుగ యాగముల్ సలుపుముఁ + దాతృయనిగిల్చికే  
కక్షంబూనఁగ నామె చేమమెయి నేఁగఁ, వాఁడు దూఱంగఁ బ్ర  
త్యక్షంబందునె నాని కుత్సుకను గో + యఁ ఘోరమా, వీరభ  
ద్రా! క్షుద్రాకృతిఁ దాల్చి పొల్పితివిగా + తా! చంద్ర॥ 38

శ॥ ఆదిఁ సృష్టికే గారింబుడెవఁడు బ్ర + హ్మాదస్థ లోకంబులన్  
వేదాంగంబుల వేదమూలముల, నే + వేద్యుండు గల్పించె, నా  
పై దేదీప్యత వెల్గునెద్ది? ధరకే + పాజ్ఞుండు మూలంబా యా  
యాథార్థ్యంబగు, మూర్తి నీవెగద! యా + ర్యా! చంద్ర॥ 39

శ॥ ఓ రాజవదళాయతాక్ష! వరదా! + యో నిర్వికారప్రభో  
యో రాజన్యనిభూషితాంఘ్రియుగళా, + యో దీనమందార, యో  
శ్రీరామప్రియనామ సారగుణ, యో + శృంగార గానప్రియా  
గోరీనాయకయంచుఁ బిల్వద శుభాం + గా! చంద్ర॥ 40

మ॥ శివ! శంభో! గిరిజాపతీ! శుభద! దా + ఓద్యైక భావాన్వితా!  
భవ! గంగాధర! శూలపాణి! హర! సా + భాగ్యప్రదా! శంకరా!  
భవభాంగా! భవదంఘ్రిలన్ గోలుతు నీ + దాసానదాసుండ నా  
భవబంధంబులఁ ద్రొంపుమా త్వరగ, దే + నా! చంద్ర॥ 41

మ॥ అల నీ నీలగళంబు పర్వపరహః + రాంచన్మహాదత్త ము  
జ్వల వైశ్వానర ఘోర హేతిచయ రా + జన్నేత్రమున్ జూచి భీ  
తిల; సుసార దవానలప్రధిత దీ + ప్రింజూచి భీతిలెదన్  
గలతన్ బెట్టక నా భయంబుడుపు వే + గన్ చంద్ర॥ 42

మ॥ పరగఁ బార్థునిపై; శశాంకునిపయిన్, + భల్లాబుపైఁ గీలిపై  
సిరియాల్ భూపతిపై; నుసా జనకుపై + శ్రీ గౌరిపై గంగపైఁ  
బరమానందముతోడఁ జూపిన దయా + భావంబులోఁ గొంత పా  
మరుండన్ నాపయిఁ జూప వేడెద మహా + త్యా! చంద్ర॥ 43

మ॥ పడియుండన్ బెనుకొండగాక యొకకొం + పా; నీకిలన్ లేచుగా  
మెడకుఁ దాల్చుగఁ బాముగాక మరిసా + మ్మేలేద; యత్సాహివై  
గడుపఁ ఘోర శ్మశానవాటికయె ద + క్కన్ భూములే లేవ; యె  
క్కడి యానందము నీకు నిల్లు దిరుగం + గా! చంద్ర॥ 44

మ॥ క్రీనుతో దుర్బలములే, విశేషముగ లో + కంబంబు న్యాపించి స  
క్రీనుమద్యైత మతప్రచార మిల చి + గ్గఁ శంకరాచార్య వే  
షమతో భాతీనిబుట్టి పద్మతములతో + శాసించి యామీద భ  
గ్న మతోద్ధారణ సేయలేద భవభం + గా! చంద్ర॥ 45

మ॥ సిరులిమ్మంటిన భూమినాయకునిగా + జేయంగ రమ్మంటినా  
కరులంగోరితినా; హయంబులను వే + గం దెచ్చి యిమ్మంటినా  
సరసాగ్రేసర; యేల యోచనలు యే + చరితంబుగానైన నీ  
చరణాబ్జంబులఁ జేర్చు చాలును గిరి + శా! చంద్ర॥ 46

శా॥ బోరా! నీదయ రాదుగా; సదయ ని + స్మరించుచున్నాడగా  
భారంబాయెన నన్నుఁ బోచుటకు; నీ + భక్తుండఁ గాకుంటి నా  
బోరారా! దయఁజూడ నర్హుడను గా + నా? ఈ పరాకేలరా  
రారా; శీఘ్ర మానురా; శుభవిచా + రా! చంద్ర॥ 47

మ॥ మరియాదన్ దలపోసిన్ దగిన స + న్మానంబు లేదాయెగా  
సరసత్వంబు దలంచిన గగణ నీ + సంభ్రాంత కాదాయెగా  
పరువుఁ జూచిన లాభముండదిక నా + ప్రజ్ఞాధురీణత్వ మీ  
నెఱుంగఁజాలుదువే వదిలవఁ బనిలే + దే; చంద్ర॥ 48

మ॥ అర రే పాటలఁ జింతకాయ లిల నె + దైన వడి రాలునా  
కటకుంగత్తుల రాలదెబ్బలను గా + కన్ నిన్ను నే భక్తి ర  
త్నరత్న వేడిన లాభ మేమియును నో + పన్ లేద యిట్లు ని  
ష్ఠురముల్ బల్కెద నేమిచేసినను దా + సుక్; చంద్ర॥ 49

మ॥ మరియాదన్ గనినెట్టి భక్తి మెయి నీ + మంబోప్పుఁ బూజించినన్  
బరమానందముతోడ నీమపద నే + వల్ జేసిన్ నిత్యమున్  
సరకుంజేయకనుండు నీను కుటిలా + చారంబు నే మెత్తునా  
సరివే ముచికిసుంచియుండ దెప్పు డీ + శా! చంద్ర॥ 50

శా॥ నే నాలింపనటంచు నొచకు సుమీ + నీగుట్టు నీచుట్టు; నా  
తోనా బింకములాడఁ జూచుటయు నం + తున్ బొంతులేకుండఁగా  
గానీ చూతును నీవు గెల్పెదవా? గా + కన్నేను నిన్జెల్లున్  
కానన్వచ్చు; నిమేషముండు ధివధం + గా! చంద్ర॥ 51

మ॥ తనువున్ వీడఁగఁ దండ్రి గుండగముచే + దాక్షాయణీదేవి, నీ  
వనురాగంబున నా సతీమణిని బా + యన్ లేక జన్మాతరం  
బున నేనిన్; జతగూడు వాంఛను దపం + బున్ జేయవే యల్లాగా  
యని నీమోచవు, లోకులందఱును నా + ర్యా! చంద్ర॥ 52

శ్రీమత్పుష్పగిరి చంద్రహారీశ్వర కథామృతము.

మ॥ అనురాగంబునఁ బిల్చి పిల్లనిడి యా ధి తానందమున్ గూర్చు ద  
తుని సంబంధము నెంచకుండ నుడి నీ ధి సున్ బూని యవ్వనిఁ జం  
పిన నీ మూర్తముఁజూడఁ ఘోరమగుఁగా ధి విశ్వాసరాహిత్య పం  
చన చిత్తుండవికెల్లతైనఁ దగు దీ ధి శా! చంద్ర॥ 53

మ॥ అరశే స్వల్పపుబ్ధి కానియెడ నీ ధి వా వేశ్య పెన్పుంటిలో  
సరసంబాసనుచుఁ బిచ్చించెదవే? ఆ ధి చంటిశ్వరాభిఖ్య నిం  
పరయన్ దాల్తువే; యిట్టి పిచ్చితన మొ ధి దైన్య మునుఁ వింటిమే  
సరినీకయ్యది చెల్లెఁగాక జగదీ ధి శా! చంద్ర॥ 54

మ॥ మును భస్మమునుఁ దీవ్రసంగిన వరం ధి బుక్ దాఁ బరీక్షించు నూ  
హను నీ చింతకు వచ్చినప్పుడెటు లా ధి హాకారముల్ బెట్టు చా  
ర్చిని బర్వోత్తరం; యెల్ల నాఁబలకు నీ ధి శ్రే యుండునెంచక్కటా  
గనలేకుంటివిగాదె; యంతటి పరా ధి కా! చంద్ర॥ 55

మ॥ అరయన్ ఘోరపిశాచ సంఘములె గా ధి దా! ఎల్లకాటక సదా  
దిరుగఁజూచుట ఆ పిశాచముల కె ధి దే నుండునా జాలి నీ  
చరితంబట్టిదెగాన జాలిపను నా ధి చారాబు నీకుండదం  
చెటుఁగక బాలక మోసవోతి భరమా ధి యె! చంద్ర॥ 56

మ॥ అరయఁ వేఱొక సాక్ష్యమేల ఘనమో ధి హంధుండ నీవెటకుఁ  
శిరమగ దొక్క సఖిలలామ నిడుచున్ ధి సిగ్గెమిలేకుండఁగా  
నటదేహంబు మఱొక్క కాల కిడుటే ధి యాదృశ్యమయ్యె నిరం  
తర మోహంధుల నమ్మరాదనఁగి వా ధి దా! చంద్ర॥ 57

మ॥ అకటా నీఁడైన నాయెడ నీ ధి య్యోబాచి రాకున్నచో  
సకలానంద పిలాసమూర్తి వరుటల్ ధి సత్యంబుగాదంచు నే  
బ్రకటింతుఁ జగమంచు నన్న నెడ లా ధి భంబుండవామిఁది దా  
చక; మున్నుండుగఁ బెప్పుమంటిని హేమ ధి శా! చంద్ర॥ 58

మ॥ ఎటుగన్ జాలక పుణ్యపాపముల నా ధిష్టానుసారంబుగా  
దురహంకారత వాగుచుంటి నతిగా ధోహంకరేనైతి నా  
పరుషోక్తుల్ దలపోయకుండ దధు నా ధైర్యంచుమా; పుత్రుని  
బెరిమన్ జూచెడు దండీతి సుగుణా ధీ! చంద్ర॥ 59

మ॥ నినుదూషింపగ నేల కిర్మల మొ ధే బట్టి బాధించుటన్  
నను రక్షింప దలంపవైతివిటు ల ధాన్! కానిహా; నాపయి  
గవరక జెదపు నేనెఱుంగుచుగా ధిష్టానుసారంబుగా  
జనుగా బుద్ధియు నేర్పక జగదీ ధా! చంద్ర॥ 60

మ॥ నిను సద్భక్తి సదా స్మరించుచును ని ధే నమ్మి నాతండ్రిగా  
జను నాకెంతయు నిన్నుదూఱుతలవే చందాన కేకెత్తుటన్  
గని నా కిర్మలలు బు చేతనె సుమీ ధిష్టానుసారంబుగా  
టసంగఁ జాలును నే తలంపవొకొ యా ధి! చంద్ర॥ 61

73

మ॥ నిను దూషించి పాపి నేగుట మ ధిష్టానుసారంబుగా ని వాత్సల్యంబు  
గనలేకుండుట నైజమేయగును లో ధిష్టానుసారంబుగా నెందేనిది  
ట్టి ప దీపించుట లుండబో దయినఁ దా ధి! వానిఁ బాటించి పం  
చనఁ గావించుట గూడదండుగదఁ ఈ ధి! చంద్ర॥ 62

మ॥ తనయుం డాగ్రహశీలుడై శోలుతయు ధిష్టానుసారంబుగా వీడి నం  
చన కార్యంబు లొనర్చి యీపయిని ప ధిష్టానుసారంబుగా జెందిన్  
ఘనులొ దండులు నైఁపబోక మది దీ ధిష్టానుసారంబుగా కిమ్మా, వా  
నిని బోనాడును కే? యటంచ హితమా ధి! చంద్ర॥ 63

మ॥ అనుఘాలంబుగఁబెట్టువాఁడు తనవాఁ ధిష్టానుసారంబుగా బంక్తిలో  
దినువాఁ డెచ్చటఁ గూగుచున్న ఫలసి ధిష్టానుసారంబుగా మూ  
టను దాసేప్పిత దాతపోచుఁ బ్రతిచో ధిష్టానుసారంబుగా నెల్లొద భో  
క్తును నానుండెనే లోపమోదయన దా ధి! చంద్ర॥ 64

మ॥ ఇరువుర జూడఁగ వెండికొండయను పే  $\diamond$  రేగాని నీవెప్పుడున్  
దిరుగఁ జూచుట వల్లకాటనుగదా  $\diamond$  దీనుండవైనట్టు లా  
వరుసన్ జూచినఁ దప్పనేరదిలపైఁ  $\diamond$  బ్రాంబ కర్మంబనే  
చరితార్థంబు యథార్థమయ్యెఁ బరమే  $\diamond$  శా! చంద్ర॥ 65

మ॥ ధనమం డర్పిలొగూర్చుమిత్రుడయినన్  $\diamond$  నౌర్యాగ్యచందంబుగా  
నవయం బొక్క కపాలమందుఁగద నీ  $\diamond$  వర్తింపఁగాఁజూతు వె  
దున స్పష్టంబగుమండఁగాదె ఘనమి  $\diamond$  త్రుల్ గల్గినన్ బ్రాప్తి కె  
దున వ్యాఘాతము గల్గఁబోద నెడు నీ  $\diamond$  తుల్ చంద్ర॥ 66

శా॥ నీర శ్రేష్ఠ! అవామయా! శుభకరా!  $\diamond$  విశ్వప్రకాశాత్మకా!  
పాగావారి గగ్గర! పుణ్యచరితా!  $\diamond$  పాపాఘ విచ్ఛేదనా!  
నౌరీ మానసబోరి! భక్తవరదా!  $\diamond$  గంగామనోనాయకా!  
కారుణ్యకర! భోగిభూషణ! శుభాం  $\diamond$  గా! చంద్ర॥ 67

మ॥ ఓ కారుణ్యదయాంబుధి; హరిసఖా;  $\diamond$  ఓ దీనసంరక్షకా  
ఓ కాలాంతక; ఓ జగత్ప్రయగుహ;  $\diamond$  ఓ నిర్వికారప్రభా;  
ఓ కాత్యాయనినాథ; దేవనుత శం  $\diamond$  భో! నన్ను రక్షింపఁగా  
నీకన్నన్ మఱి దిక్కులేదెచటఁ దం  $\diamond$  డ్రీ! చంద్ర॥ 68

మ॥ అసఘా నామొఱు నీ చెవింబడుట తే  $\diamond$  దా? దాని నారణ్య రో  
దనముఁ జేయఁదలంచినావొ; చెవి చెం  $\diamond$  తుజేరెనేనాగు ల్లి  
త నిరాశఁ గలిగింపఁ జూతువె సుహృ  $\diamond$  ద్భావంబు లేదాయెనా  
ఘనమా పీఠిని జూపలేకను పరా  $\diamond$  కా; చంద్ర॥ 69

మ॥ కన నీవాహన మెద్దు; నీ సతిది వ్యా  $\diamond$  ఘంజాట నవ్వాని కొ  
ప్పిన నైజాంతర మత్పరంబునన యే  $\diamond$  వేళఁ విరోధించునో  
యను భ్రాంతిఁ గనిపెట్టి యుండుటను దా  $\diamond$  నాభీష్టములేదీర్పు కా  
ర్య నిరూఢిన్ మఱిపొందినావ; గుణ ధు  $\diamond$  ర్యా! చంద్ర॥ 70

మ॥ శివపంచాక్షరి ఘోరపాతకములఁ ♦ జెందాడుటఁ జేసి; నే  
శివ; శంభో; గిరిజాపతీ: హరహరా ♦ శ్రీపుష్పశైలేశ్వరా  
భవబంధాః యని పిల్చుచుండెదను లో ♦ పంబెందు రాకుండఁగా  
వవె; రావే; కృపజూడవే; శుభము లీ ♦ వా? చంద్ర॥ 71

మ॥ తలదండ్రాదులె నూరుతాను విషముం ♦ ద్రావింపఁగాఁ ద్రాగు బి  
డ్డలనుంజూచియుఁ గూడదంచుఁ బరుల ♦ ప్రిభాతురే ధాతీలోఁ  
గలుపంబూనియు నీవెనాపయినటుల్ ♦ సార్థ్యంబుజూపించుచోఁ  
గలదే? నాకు శిరస్యమెందును; శుభం ♦ గా! చంద్ర॥ 72

శా॥ కానుకోస మదాసులంగలువ లో ♦ పంబెందు దీక్షాగతిఁ  
శ్రీచంద్రివ్య శుభాంఘోయగ్నిముల సం ♦ సేపించుచో నీతి, నీ  
వే మోక్షంబిడుచుండఁగా భయమింకే ♦ దీ; నాకు! నేనేటికో  
స్వామీ! యన్మలఁ గోరఁగావలెదరా ♦ శే, చంద్ర॥ 73

మ॥ నిరతంబేడియె చెప్పుగాని వ్యక్తచే ♦ వింశించి నాచిత్తమున్  
దయ్యాకుంటివి స్వప్నకాలమునన్ ♦ ధానింపఁగానాకు నా  
కరిణి కేయుట, నీవిలాసము లా? నా ♦ కర్మలా? యేవైన నీ  
మరుగుండేటి బోనదప్పును మహా ♦ తా! చంద్ర॥ 74

మ॥ ఎఱుంగంజాలకి యెట్టిపాముగలదో ♦ యేపుట్టోనన్న విం  
త రకాస్యాబున మూఁగుతామిఁ బరనిం ♦ దన్ శేయుచున్ సర్వదా  
తిరుగన్ జూచెడి మానవాధముల శ ♦ క్తిన్ జూడగా నల్పమై  
స్థిరసాస్థినిఁ బొందనేరనుగదా ♦ శ్రీ చంద్ర॥ 75

మ॥ అరయన్ సజ్జననిద, దుర్వషయ పా ♦ ఖ్యలుల్ నగంబోచి నే  
ర్పరియై యాత్మ నుపస్యసించిన మహా ♦ భద్రంబు సంపదించే  
కుదు, గాదే విషయానుషక్తుడయి లో ♦ కుల్ మెచ్చ జూడెంబు ల  
కృరమైదొంచిన మక్తి నొందునొకా? భ ♦ గా! చంద్ర॥ 76



మ॥ పరగళ భక్త జనప్రియమ్ము లొనగూఁ ధుంజాలు కాకుణ్య సం  
భరితాత్ముండవు, నీవుగాన; హితము + పున్ భక్తి సేవింప ని  
ష్ఠురభావంబున నేలగన్గొనెద నీ + సుంబూని నామీఁద నిం  
త రసాభాస మొనర్పఁగాఁ వెగునె? తా! + తా! చంద్ర॥ 77

మ॥ నరకంబొక్కటి యున్నదంచువిని లో + నన్ జంతుచున్నాఁడ నీ  
వలకామాట నెఱుంగకేమొరటునై + వాపంబులెన్నెన్నో దు  
ర్భరముల్ జేసితి నేఁడు నేఁగొలుతు నీ + వాదాంబుజద్వంద్వవీ  
నరయంబొక గతంబు సాయపడు మ + య్యా! చంద్ర॥ 78

మ॥ భవబంధార్తిశమాభ్య మంత్రీ మఃప + వ్యర్థాదికాభీల కా  
త్యవ నిర్మాలున రాజమంత్రీ; మతివే + దాంతోక్త సఁపూర్ణ వై  
భవ మంత్రమ్ము; దురాశచే బాడము తా + పంబార్పునుత్రంబిలక  
“శివపంచాక్షరి” నీజమంత్రీమ; గదా! + శ్రీచంద్ర॥ 79

మ॥ ఎఱుకన్ బాసి విశేష వాపముల నే + నేహృద్దుఁగావించి, పం  
కర బుద్ధి జరియించుచుంటి చుడికా + కాలాఁడు నాకెట్టి దు  
ర్భర కష్టంబుల గూర్చునో యనుచు నీ + పాలెతి; రక్షింప, న  
వ్వరుఁగారంచుఁ బరాకుఁజేయకుము దే + వా! చంద్ర॥ 80

మ॥ వరతృష్ణాపరతంత్రీమై; చపలమై + భాసిల్లు నీదేహమూ  
బురవీధిన్ జరియించుచుండ, నట పా + పుల్ లోకవిద్యోహుల  
ర్గురుచోరు నడయాడుచుండు; రెపుఁడా + కూర్రాత్ములందుంచి నీ  
మరుగు జొచ్చు విభంబుఁజూపు: పరమా + త్యా! చంద్ర॥ 81

కా॥ కామకోరికమదాది దుష్టచినుతుల్ + కాలూస నాథారమా  
కౌమారంబున; నీషణశ్రీయములున్ + గాయంబుబాధించుటన్  
సామాన్యుల్ భవదీయదాస్య; మకటా + సల్పంగలేరెప్పిధిన్  
సామీ? ముక్తికిదారియేడి? పరమే + శా! చంద్ర॥ 82

శ్రీమత్కృష్ణానిందనము

మ॥ మరి వార్ధక్యము సర్వకార్యములకుఁగల మూర్ధావరోధముగా  
భరమై శక్తి నడంచినయిటు; నయో॥ బాల్కలికంబేర్పడఁ  
సరిపంజాగతిఁ దోఁపకుండుటను నీ॥ చృ॥ నీమదాస్యంబు, నా  
వ్యయం గావింపఁగలేదు; నిక్కముగ; శా॥ వా! చంద్ర॥ 83

మ॥ కనుచో నిక్కము బాల్యయావసము॥ గామారవార్ధక్యముల  
మనుజశ్రేణికి మాయచుట్టములుగా॥ మూర్త్యర్థభావంబుతో  
నవయంబుక జనుచుంట; నేర్పునను నీ॥ భావనంబు గావింపఁ నా  
వ్యవికన్ శక్యము? నివచెప్పు? ఘనభా॥ వా! చంద్ర॥ 84

మ॥ స్థిరచిత్తంబున నొక్కచోటి వడిగ॥ తేరంగమాహించు తో  
నా, సంకల్పవిహీన చిత్తమునఁ జూ॥ వన్జూచు చందంబుగా  
సరసామోదక మోక్షసాధనక్రియా॥ నావండుండయిండు; నా  
వ్యరి; కేలాటి కుహూనాడువుగ; దే॥ వా! చంద్ర॥ 85

మ॥ అరయంగా వివముగ గోహింప నెడ దే॥ హంబేచెయ్యగాని;  
స్థిర ముక్తానామరాభిలాషయును ఘో॥ విషంబానుచో  
జెనుచున్ గాదె; నవాసృజన్మముల; నా॥ జీవాత్మనిం గాన నా  
వరి; శా॥ వాంఛలఁ జేరనీయకు, మనం॥ కా! చంద్ర॥ 86

మ॥ ఎటుగోజాలిన నీ చిలానెనుల; వా॥ శ్రేణినితికి శక్తి  
బరపూర్ణాత్మకులొచు సరితెనము; జూ॥ వనబోకి సౌఖ్యంబులన్  
దురపిల్లంగనుబోకఁ గప్పడశఁ గం॥ దుర్బూర్ణవైరాగ్య స  
ద్గరిమగ్నూనెద; రట్టి సిద్ధి; నిడరా॥ దా! చంద్ర॥ 87

మ॥ నినుఁబూజింపఁగ నిన్నుఁజూడఁగను, నీ॥ నిత్యప్రభావంబు వ  
ర్ణనసేయంగను, గేశవాదులకు నా॥ నా॥ తేరగాదన్న, నా  
కనువానే? కుజనుండ, ఘోరదురహం॥ కానుండనై యుంటఁ గా  
దనఁగాఁబోక; భరింపఁ దప్పు దనఘా॥ ల్లా! చంద్ర॥ 88

మ॥ తరుణీ పుత్రీ హితాది బాంధవ బృహః ధార్మరంబుచేడసిని, య  
నిర దేహేంద్రియ భోగజాలయత వా ధర్మ దాటఁగాయోగ్యమా  
తరణిన్ గాననివాని; కలెడ భవ తాదృబ్ధ సంతేవనా  
స్మరణంబే; శరణంబుగాదె? పరమే ధా! చంద్ర॥ 89

భా॥ పాత్రస్థానము సేయలేను విధిగా ధస్మంబుఁ బూయంగ నా  
చేతన్ గాదు; “వడతురీజపముచే” సిద్ధిగివన్ లేను. సం  
ప్రీతిన్ విప్రజనాళికన్న మును నే బెట్టంగలే, నెట్లు న  
న్బాతుక తేతువా? నీకు దాసుడనుడను. శం ధో! చంద్ర॥ 90

మ॥ హర శ్రీ పుష్పగిరిశి సన్మణగణా త్మా! పార్వతీవాహ! శం  
కర! శంభో! మదనాంతకా! సుభకరా! గౌరీపతి భక్తి చే  
కుర, ఈనా “కవితాకుమారికిను” ని కుఁ గూర్చుచున్నాడ, స  
త్కరుణన్ జూచి తరల పడేయునుట? తా! తా! చంద్ర॥ 91

మ॥ నీ యాధిక్యము నెంచి యుక్తముగ నీ కీయంగఁ గట్నంబు లే  
దామెన్; చేతను చిల్లిగివ్వమున; రా ధ్ధాతలంబుఁ గావింపకే  
వేయూర్లట్టుల నెంచి తృప్తి బడుచున్ విశ్వాసపాత్రంబుగా  
నా, యీ, గూర్చి స పద్యంత్నములఁ గొ న్నా! చంద్ర॥ 92

మ॥ ధనమం దాశయులేనివారెచట. యా ధార్ధ్యంబుగానుండ, రం  
దున, నల్లుండ్రకు నెంతగానిడిన. సం హోషంపఁగాబోవ రై  
నను, నీయోగ్యత సర్వసమృద్ధముగా నన్ మెచ్చి వాశక్తి వం  
చన గావింపక, యిచ్చుదానిగొను మీ ధా! శా! చంద్ర॥ 93

మ॥ అశఘా? నా రచియించు పద్యములు లో కాచారమున్ మానలే  
కను గల్పించినవెను, నీకివియు లే క్కా! వాసమే మెరికొం  
డను; మిత్రుండు గుభేరుఁడౌటఁ దరు గే డన్ గల్గఁగాబోవ డై  
నను, నాముచ్చటకీచ్చుచుఁటి ఘను లే న్నున్ చంద్ర॥ 94

మ॥ అనుకూలంబుగ నుండఁబో దితనిని ♦ య్యభంబంచు; నుంతునీ నీ  
వనుమానింపకు, నా యభాగ్యమున దే ♦ వా నీకసంతృప్తి దోఁ  
చినఁ దోఁపంగనువచ్చుఁగాని సతికిం ♦ జత్తంబునీమీఁద ని  
లెను, నీ కద్దియగాదె ముఖ్యమరయన్ ♦ శ్రీ చంద్ర॥ 95

శా॥ పాపవాతభరంబు నీవొకటి నా ♦ పైనుంచి కోపింప, నే  
వ్యాపారంబును జేయలేగద! నీ ♦ యాజ్ఞల వృథాబుద్ధి, నా  
పాపంబేమిటో నేనెఱుంగనిక న ♦ స్వామింపరాకున్న, నా  
తాపంబెట్టులడంగు నేదిగతి, త్రా ♦ తా! చంద్ర॥ 96

మ॥ ఇక నీకంతమానంగు దాచిన విషం ♦ బే పెట్ట నూహించువో  
ప్రకటంబాజడలందఱ గల్గునుచి నే ♦ ద్రావం గృహంజూపువో  
అకటా! నీదయయింటి నీకయిన చా ♦ యంజేయరమ్మంటి, నిం  
తకు నీపాదముఁ బట్టుకొంటిఁ గద; నా! న్నా! చంద్ర॥ 97

శా॥ పొత్తంబొక్కటి యచ్చువేసి బుధ స ♦ మ్మోదంబునొందింపఁగా  
జత్తంబందువఁ గోర్కెయుద్భవితినన్ ♦ సిద్ధింపకన్నాళ్ల కా  
యత్తంబొందఁగఁ జేసి; తీరచన, నా ♦ యత్నంబు సిద్ధించె కిం  
చిత్తేనన్ సుదినంబు నేడు; గుణరా ♦ శీ! చంద్ర॥ 98

మ॥ కుదురా హూణశకాది వత్సరములన్ ♦ గూర్పంగ నీవాటికొ  
పదియున్ దొమ్మిదివందలుగదవఁగాఁ ♦ బై బెచ్చుగానున్న ము  
ప్పదియున్ దొమ్మిది వత్సరంబునకు నొ ♦ ప్పన్ గృష్ణవక్షంబునన్  
దడియన్ బూర్తియొనర్చితీరచన, త్రా ♦ తా! చంద్ర॥ 99

మ॥ వర శ్రీశంకరమంచి వంశజుడ నా ♦ పస్తంబసూతుండ, ను  
రవర నాత్రేయసగోత్ర సభవుడ, నా ♦ రాసరాట్పురస్థుండ, కా  
వ్య రసజ్ఞుండను, “రామకృష్ణకవి” నా ♦ మాంకుండ, నీపేరిటన్  
బరమప్రీతిని జెప్ప నీకృతిని నొ ♦ మ్మా! చంద్ర॥ 100